

Láthatatlan láp

[Kriska György adjunktus](#)

2009. október 31. 11:58

A Dunakeszi tőzegtavak kálváriája, avagy egy állami szintre emelt természetrombolás körtörténete.

A Dunakeszi-tőzegtavakat Újpest északi határában találjuk, a Dunakeszi-alsó vasútállomással egyvonalban. Korábban a Mogyoródi-pataktól majdnem Dunakesziig húzódott az a mocsaras, lápos terület, amelyek sűrű vegetációját apró tavacskák tarkították. Az eredetileg nagy kiterjedésű nedves területen buja növényzet élt, amely gazdag állatvilágot tartott el. Az ingoványos terület és a nyáron tömeges szúnyogfajok távol tartották az embereket, így a terület élővilága a 90-es évek előtt érintetlen maradt, az idelátogató horgászokon és kirándulókon kívül mások nem zavarták meg a természet csendjét.

Az oxigénhiányos, lápos talajban az elhalt növényi részek nem bomlottak le szerves anyagokká, hanem a talaj mélyebb rétegeiben a kőszénképződés első lépéseként tőzeggé alakultak. A vastag tőzeglerakódásokat néhol az ember kitermelte és így kisebb nagyobb gödrök jelentek meg a területen. A magasan álló talajvíz néhány hét alatt elárasztotta a mélyedéseket és így a terület kis tavakkal gazdagodott. A tavak kialakulását és a jellegzetes lápi növényzettel való benépesülését a 90-es évek közepén még bárki nyomon követhette a Mogyoródi-patak és a vasút menti kavicsbánya tavak közötti területen. 1998 első félévében azonban az M0-ás autópálya építése miatt a terület bokorfüzeseit és fűz-nyárligeteit kivágták, a növényzetet az itt élő állatokkal együtt felégették. A tavaszi napsütésben, a Káposztásmegyeri lakótelep házaiból nézve apró ékkövekként csillogó tavacskákat több ezer köbméter földdel feltöltve tüntették el a föld színéről.

Dunakeszi láthatatlan láp

A súlyos természetrombolástól csak egyetlen két kisebb tavat magában foglaló láp menekült meg, amelyek határaitól néhány méternyire megálltak a bulldózerek. A megmaradt élőhely a jelenleg horgásztóként működő, a Dunakeszi-alsó vasúti megállóval egyvonalban elhelyezkedő kavicsbányatótól nyugati irányban a bányatavat kísérő gát túloldalán található. A láp a többi Budapest környéki láppal összehasonlítva szinte egyedül álló módon állandó vízellátottsággal rendelkezik, mert a szintjénél magasabban elhelyezkedő gigantikus kavicsbányatavakból folyamatos és kristálytiszta vízutánpótlást kap. Ezért még a legszárazabb nyarakon sem következett be a vizes élőhely kiszáradása, ami fontos biztosítéka a területen élő kivételes élővilág fennmaradásának. A gát oldalában rejtőzködő élőhely kiterjedéséről a gátról letekintve alkothatunk fogalmat. A tavakat sűrű bokorfűzesek és fűz-nyár ligeterdők övezik. Ha leereszkedünk a gát tövébe, akkor a fűzfák között vezető egyik ösvényen közelíthetjük meg a vizet. A sötét színű tőzeges talajon nedvességhez kötődő, nagy termetű, lágyszárú növényzet jelenik meg, amely a tavak körül jellegzetes lápi vegetációt alkot.

A tőzegtavak gazdag növényvilágnak és gerinctelen élőlény együttesnek adnak otthont, amelyekről fotókkal illusztrált leírás olvasható a www.homoktavis.extra.hu/tan12.htm weboldalon. A sokszínű gerinctelen állatvilág mellett a területen számos gerinces állat is él. A tóban főleg naphalok és keszegfélék élnek, de a védett kétéltűeket is több faj képviseli. A farkos kétéltűek közül a pettyes göte, míg a békák közül a kecskebéka él a tóban. Tavasszal a tóba petéznek a környéken élő barna-, és zöldvarangyok is, így a vizes élőhely az egyetlen még érintetlen kétéltű petézési helyet jelenti a régióban. A hullók közül a parti növényzetben tovakúszó vízisiklóval és a vízben heverő fátörzseken sülkerező mocsári teknőssel találkozhatunk, amely utóbbinak stabil populációja él a területen. A terület madárkülönlegessége a csodálatos színekben pompázó jégmadár, amely a víz fölé benyúló nagy fűzfágról figyel a kis halak mozgását a tóban. Ez a kicsinytestű halászmadár olyan jól érzi magát itt, hogy gyakran itt is telel át. A vízi madarak közül gyakori vendég a területen a szürke gém és a tőkés réce.

Az értékes fűzlápot kelet felé egy szinte áthatolhatatlanul sűrű bokorfűzes szegélyezi, amelyet az Auchan

áruház közvetlen szomszédságában természetes láprét vált fel. Ez a csodálatos, Budapest környezetében egyedülálló természeti érték a hazai természetvédelem hivatalos szervei (Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség, Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség) szerint nem létezik, e szervek bürokratái semmi akadályát nem látják annak, hogy a lápvilág helyén autóparkoló létesülhessen az Auchan áruház terjeszkedése nyomán.

A Dunakeszi tőzegtavak kálváriája nagy múltra tekint vissza, hiszen a magántulajdonú terület birtokosai már hosszú ideje mindent megtesznek azért, hogy a régió többi területeihez hasonlóan a különböző áruházláncok mohó területigényeit kielégítve ropogós bankókra váltsák a tőzegetes lápot. Évtizedes próbálkozásai mindaddig hiábavalóak voltak, mert a terület természeti értékeit felmérő szakemberek több esetben is a lápvilág megőrzésének fontossága mellett foglaltak állást.

Elsőként erre akkor volt szükség, amikor a Káposztásmegyer melletti körforgalomtól az Auchan áruház felé vezető utat a Dunakeszi tőzegtavakon keresztül kívánták felépíteni a láp lecsapolását és feltöltését követően. Ekkor a természetvédelmi hatástanulmány elkészítőjének határozott állásfoglalása nyomán tervezték át az út nyomvonalát úgy, hogy az elkerülje a lápot. Az elkészült út így is per tárgya lett, hiszen csupán néhány méterre halad a láp mellett, így közvetlen fenyegetést jelent a vizes élőhelyhez kötődő élővilágra. A Levegő Munkacsoport által kezdeményezett per során újabb nemzetközi hírű szakértők vizsgálták meg a területet. Tevékenységük eredményeként részletes talajtani, botanikai és zoológiai felmérésekkel igazolták, hogy a láp jelentős természeti értéket képvisel. A per kézzelfogható eredményeként épült meg az ekkor még védett területet körülvevő drótkerítés, amely megakadályozta, hogy a tőzegtavak és a kavicsbánya tavak közötti gátról teherautóval öntsenek építési törmelékot és más veszélyes hulladékot a lápba az illegális személerakók, mint ahogy azt korábban már több alkalommal is megtették. A kerítés kialakításán túl a körforgalom mellett olyan objektumokat is létesítettek, amelyek megakadályozzák, hogy az utak téli sózásakor keletkező szennyezett sólé akadálytalanul eljusson a mélyebben fekvő láp vizeibe.

Sajnos azóta a kerítés alumínium oszlopait ellopták a színesfém tolvajok. Ennél is nagyobb baj azonban, hogy a Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség nemlétezőnek nyilvánította a lápot. Tette ezt a fő döntéshozó annak ellenére, hogy a fentiekben már említett nemzetközi szaktekintélynek számító ökológus, botanikus és zoológus szakembereken kívül a láp természeti értékeit hangsúlyozták és fennmaradása mellett érveltek a Duna-Ipoly Nemzeti Park és a Bükk Nemzeti Park Igazgatóságai által kirendelt újabb és újabb szakértők. A megfellebbezhetetlen döntés alapját egy az Országos Környezet-, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség Hatósági Főosztálya által felkért igazságügyi szakértő súlyos tévedésen alapuló véleménye adja, miközben a hivatal bürokratái semmibe veszik a korábbi részletes szakértői vizsgálatok eredményeit. A szóban forgó szakértő tévedését az okozta, hogy a mindent eldöntő talajtani vizsgálatait – valamely rejtélyes októl vezérelve – nem a Dunakeszi tőzegtavaknál, hanem egy közeli gyomtársulásban végezte el. Így minden kétséget kizáróan „bizonyította”, hogy a cikkben szereplő fotón látható élőhely egy teljesen száraz, lápnak nem minősülő terület. A kolosszális hiba folytán immáron elhárult minden törvényes akadály a visszafordíthatatlan természetkárosítás útjából. Magyarországon újra a pénz nyert csatát a természet ellen.

Persze az olvasóban joggal felmerülhet a kérdés, hogy miért kellett a „szakértőnek” ekkora képtelenséget állítania, miszerint a láp nem létezik ahhoz, hogy autóparkoló épülhessen a helyén. Miért nem volt elegendő egy olyan szakvéleményt adnia, amelyben jóval nehezebben támadható módon azt fejtegetné, hogy a láp degradációja folytán már nem képvisel jelentős természeti értéket. Ennek egyértelmű magyarázatát adják az alábbi tények. A lápok az ökológiai szempontból kiemelkedően fontos úgynevezett vizes élőhelyeknek a biológiai sokféleség megőrzése szempontjából legfontosabb csoportjába tartoznak. Ezt a tényt felismerve a törvényalkotó, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. Tv. 23.§-ában valamennyi magyarországi lápot védelem alá helyezte. Ez az „ex lege” védelem azt a célt szolgálja, hogy az esetleg még fel sem tárt és külön eljárásban védetté nem nyilvánított, vagy csak helyi védettség alatt álló lápos területek is országos jelentőségű

védelem alá kerüljenek. Magyarországon az „ex lege” védelem a lápok mellett megillet minden forrást, barlangot, víznyelőt, szikes tavat, kunhalmot és földvárat. Mindezek alapján már érthető, hogy a láp tulajdonosainak miért jutott eszébe az a képtelen ötlet, hogy megkérdőjelezzék a láp létét.

Számomra, mint a terepmunkát hivatásszerűen űző biológusnak, teljesen érthetetlen a Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség aszisztálása a láp eltüntetésével. A régióban folytatott, a természetvédelemmel kapcsolatos terepmunkák engedélyezésekor a szóban forgó hivatal csak nagyon szigorú feltételek mellett adja ki a kutatási engedélyeket. A kutatóknak vállalniuk kell, hogy nem okoznak a természetben károsodást különös tekintettel a védett növényekre és állatokra. A Dunakeszi tőzegtavak esetében viszont ugyanez a hivatal válik cinkossá egy láp eltüntetésében, ami több ezer védett növény és állat sorsát pecsételi meg.

A cikkben szereplő állítások mindegyikét hivatalos szakvélemények, végzések és aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyvek támasztják alá, amelyek elérhetősége a www.homoktovis.extra.hu/tan12.htm weboldalon szerepel egy a Dunakeszi tőzegtavak húszéves kálváriáját ismertető történeti vázzal együtt. Ugyanezen az oldalon tekinthetők meg a 2009. október 18-án készült fotók az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség számára „láthatatlan” lápról.